

Hrvatski državni arhiv u co:op projektu

Maja Pajnić i Ladislav Dobrica

Projekt *Zajednica kao prilika – kreativna arhivska i korisnička mreža* (engl. co:op; Community as opportunity- the creative archives' and users' network) međunarodni je projekt djelomično financiran sredstvima Europske unije u sklopu programa *Kreativna Europa* pri Izvršnoj agenciji za obrazovanje, audiovizualnu djelatnost i kulturu (EACEA). Projekt je započeo 1. prosinca 2014. i traje do 30. studenoga 2018.

U njemu sudjeluje sedamnaest partnera iz jedanaest europskih zemalja, mahom baštinskih ustanova i sveučilišta, među kojima je i Hrvatski državni arhiv. Voditelj projekta je Arhiv Države Hessen u Marburgu. Sudionici projekta sastaju se dva puta godišnje na konferencijama u organizaciji ICARUS-a (Međunarodnog centra za arhivska istraživanja) i jednog od partnera u ovom projektu kao domaćina. Konferencija je temeljno podijeljena na dva dijela, od kojih je jedan posvećen sastancima usko vezanim uz provedbu projekta, a drugi je vezan uz aktualne teme iz arhivske struke. Do kraja projekta preostala su dvije konferencije, koje će se održati u Finskoj (početkom lipnja 2018.) i Italiji (krajem rujna 2018.).

Nastanak ovoga projekta potaknula je težnja da se stvaratelji povijesti povežu s ustanovama koje čuvaju povijest. To prvenstveno znači da je potrebno javnost usmjeriti prema baštinskim ustanovama, a one prema javnosti u kojoj one djeluju, kako bi se među njima razvio aktivan i kreativan odnos. Aktivnosti projekta podijeljene su u osam radnih paketa, među kojima valja istaknuti radne pakete *Topoteka* i *Avantura u arhivu* u kojima sudjeluje Hrvatski državni arhiv.

Topoteka je virtualna platforma na kojoj, suradnjom stanovništva, gradivo važno za mjesnu povijest (prvenstveno fotografije) i znanje koje posjeduju

privatne osobe postaje dostupno korisnicima interneta. Formalni početak rada jedne topoteke zamišljen je kao događaj pod nazivom *Podijelite sjećanja na vlastitu povijest* (*Bring your history day*) na kojemu institucije, koje sudjeluju u projektu, predstavljaju topoteku, njezin smisao, značaj i funkcionalnosti zainteresiranoj zajednici i ujedno je pozivaju da svojim vlastitim fotografijama pridonese njezinu razvoju. Među okupljenom zajednicom odabire se osoba (ili osobe), koja (koje) će biti zadužene za prikupljanje fotografija, a koje bi na bilo koji način svjedočile o povijesti nekoga mjesta (primjerice o izgledu zgrada, odjeće, automobila i dr.), njihovo skeniranje, postavljanje u topoteku te kratak opis. Na taj način topoteka omogućuje zajednici pojedina mjesta voditi svoj vlastiti virtualni arhiv i razvija svijest o važnosti očuvanja vlastite povijesti. Hrvatski državni arhiv do sada je potaknuo razvoj triju topoteka: Topoteke Ysterreich, Topoteke Lekenik te Topoteke Međimurje. Među ovim trima topotekama vrijedno je istaknuti Topoteku Ysterreich koja se izdvaja od ostalih po tome što u sebi obuhvaća arhivsko gradivo (dijelom fotografije, a dijelom dokumente), koje se odnosi na razdoblje austrijske uprave nad Istrom, a ne fotografije proistekle iz albuma privatnih osoba. Ova topoteka, koja zrcali jedan fragment istarske povijesti, dostupna je na poveznici: <http://ysterreich.topoteka.net/>.

U dogovoru s Gimnazijom Josipa Slavenskog Čakovec ostvarena je suradnja s učenicima te škole koji su se uključili u rad s topotekom donoseći fotografije iz obiteljskih albuma i objavljujući ih u ovome virtualnom arhivu. Vođenje topoteke i opis fotografija objavljenih u njoj povjeren je također samim učenicima, dakako, uz određeni nadzor njihovih profesora. Zahvaljujući zanimanju i odazivu učenika, iz ove je suradnje ponikla Topoteka Međimurje, kojoj će, osim učenika Gimnazije Josipa

Slavenskog Čakovec, svojim fotografijama pridonositi i Srednja škola Prelog.

Ovakav vid rada na topoteci dragocjen je, jer se učenicima na taj način omogućuje razvoj svojih informatičkih vještina (i ujedno proširuju već postojeće zanimanje za digitalne medije), odnosno, upoznavanje povijesti vlastitoga mjesta i aktivno sudjelovanje u radu na njezinu očuvanju.

Vođenje Topoteke Lekenik povjereno je predsjedniku Turističke zajednice Općine Lekenik. Ta bi Topoteka, uz nedavno objavljenu monografiju povodom 800. obljetnice spomena mjesta Lekenik, mogla doprinijeti očuvanju povijesne slike ovog kraja. U suradnji s djelatnicom Arhivskog sabirnog centra Metković-Opuzen-Ploče u pripremi je pokretanje Topoteke Dolina Neretve. Važno je istaknuti kako će i nakon završetka projekta Topoteke ostati dostupne korisnicima.

Dok se Topoteka odnosi na zajednicu u cjelini, *Avantura u arhivu* odnosi se isključivo na školsku djecu, s namjerom da se provođenjem aktivnosti ovog radnog paketa arhivi i škole tješnje povežu. Djeca, služeći se svojim pametnim telefonima ili digitalnim fotoaparatom, snimaju svoj boravak u arhivu, koristeći njegovo gradivo i prostor kao temu radnje za svoj igrani film u trajanju od 5 – 7 minuta. Aktivnosti koje pretihode snimanju sastoje se od uvodnog predavanja djeci o arhivu i projektu te posjeta djece arhivu radi stjecanja uvida u prostor i gradivo koje arhiv čuva. Nakon što se djeca odluče za temu filma i izrade scenarij, snima se sâm događaj poslije kojeg djeca samostalno uređuju video-zapis. Dovršeni zapisi bit će dostupni na kanalu projekta na *youtube-u*.

Hrvatski državni arhiv ostvario je suradnju s Osnovnom školom Vrbanj i Gimnazijom Josipa Slavenskog

co:
op

THE CREATIVE ARCHIVES' AND USERS' NETWORK

Čakovec. Iz te suradnje proizašlo je pet filmova koje su učenici ovih škola snimili u Arhivu, nakon što su pri svojem prvom posjetu pregledali prostorije Arhiva, odlučili se za prostorije u kojima će snimati svoj film i pripremili svoje scenarije temeljem arhivskoga gradiva koje im je bilo predloženo za snimanje. Filmski uradci učenika ovih škola dostupni su na poveznici: https://www.youtube.com/watch?v=FhL-3KHQa_HM. Spomenuta je gimnazija pokazala interes za sudjelovanje druge generacije učenika u *Avanturama u arhivu*, iz čega se može razaznati vrijednost koju ovakva aktivnost predstavlja

za škole, jer se kroz nju povijest (i općenito pisana baština) doživljava na dinamičan način.

Završna svečanost projekta održat će se u prostorijama Hrvatskog državnog arhiva u jesen 2018. godine kao dvodnevni događaj pod nazivom *Festival*. Na njemu će biti prikazivani filmovi partnerâ projekta snimljenih na događajima *Podijelite sjećanja na vlastitu povijest* i *Avantura u arhivu*. Ujedno se predviđaju okrugli stolovi na kojima bi sudionici projekta podijelili svoja iskustva. Daljnji dogovori oko provedbe pripreme *Festivala* nastavit će se na

nadolazećem sastanku u lipnju iduće godine u Helsinkiju.

Dosadašnja iskustva rada na projektu navode djelatnike arhiva na zaključak kako će i nakon dovršetka projekta ove aktivnosti nastaviti obogaćivati zajedničku suradnju arhiva i obrazovnih ustanova. ■

Učenici Gimnazije Josipa Slavenskog Čakovec, pod vodstvom nastavnice povijesti Marije Borko, prof. savjetnice u HDA

Zajednica kao mogućnost

Kreativna arhivska i korisnička mreža

